

Βρυξέλλες, 29 Ιουνίου 2026
(OR. en)

11267/26

ASIM 41

ΔΙΑΒΙΒΑΣΤΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ

Αποστολέας: Για τη Γενική Γραμματέα της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, η κα Martine DEPREZ, Διευθύντρια

Ημερομηνία Παραλαβής: 29 Ιουνίου 2026

Αποδέκτης: κα Thérèse BLANCHET, Γενική Γραμματέας του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Αριθ. εγγρ. Επιτρ.: COM(2026) 322 final

Θέμα: ΕΚΘΕΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ, ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ, ΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ
Έκθεση σχετικά με την αξιολόγηση του Ευρωπαϊκού Δικτύου Μετανάστευσης 2018-2021

Διαβιβάζεται συνημμένως στις αντιπροσωπίες το έγγραφο - COM(2026) 322 final.

σνημμ.: COM(2026) 322 final

Βρυξέλλες, 29.6.2026
COM(2026) 322 final

**ΕΚΘΕΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ, ΤΟ
ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ, ΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ
ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ**

**Έκθεση σχετικά με την αξιολόγηση του Ευρωπαϊκού Δικτύου Μετανάστευσης 2018-
2021**

{SWD(2026) 173 final}

1. ΠΛΑΙΣΙΟ

Το Ευρωπαϊκό Δίκτυο Μετανάστευσης (στο εξής: ΕΔΜ) είναι ένα χρηματοδοτούμενο από την ΕΕ δίκτυο, το οποίο συστάθηκε με την απόφαση 2008/381/ΕΚ του Συμβουλίου¹ και τροποποιήθηκε με τον κανονισμό (ΕΕ) αριθ. 516/2014 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου², με στόχο τη συλλογή και την ανταλλαγή πληροφοριών σχετικά με τη μετανάστευση και το άσυλο μεταξύ των θεσμικών οργάνων της Ένωσης και των αρχών και των θεσμικών οργάνων των κρατών μελών ως απάντηση στις ανάγκες των υπευθύνων χάραξης πολιτικής και άλλων συμφεροντούχων στους εν λόγω τομείς.

Το ΕΔΜ έχει επίσης σκοπό να στηρίζει την οικοδόμηση πρακτικής συνεργασίας στον τομέα της μετανάστευσης και του ασύλου μεταξύ της Ένωσης και επιλεγμένων τρίτων χωρών, συμπεριλαμβανομένης της ανταλλαγής ορθών πρακτικών και πληροφοριών μέσω της σύναψης διοικητικών διακανονισμών.

Σύμφωνα με το άρθρο 13 της απόφασης 2008/381/ΕΚ του Συμβουλίου, η Επιτροπή υποβάλλει στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, στο Συμβούλιο, στην Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και στην Επιτροπή των Περιφερειών έκθεση βασισμένη σε εξωτερική και ανεξάρτητη αξιολόγηση, για την ανάπτυξη του ΕΔΜ. Η παρούσα αξιολόγηση εξετάζει την τετραετή περίοδο από το 2018 έως το 2021³. Η περίοδος από το 2018 έως το 2021 σηματοδεύτηκε από την πανδημία COVID-19 και τους παρεπόμενους περιορισμούς στην κινητικότητα, οι οποίοι επέδρασαν στη δυναμική της μετανάστευσης και του ασύλου και δημιούργησαν ταχέως εξελισσόμενες επιχειρησιακές ανάγκες και ανάγκες για ενημέρωση. Παράλληλα, τον Σεπτέμβριο του 2020 η Επιτροπή πρότεινε το νέο σύμφωνο για τη μετανάστευση και το άσυλο, το οποίο συνιστά την κύρια πολιτική μεταρρύθμιση της ΕΕ. Η πρόταση της Επιτροπής για το νέο σύμφωνο έπαιξε σημαντικό ρόλο στην προώθηση των δραστηριοτήτων και των εκροών του ΕΔΜ μετά την υποβολή της εν λόγω πρότασης. Όσον αφορά το γεωγραφικό πεδίο εφαρμογής, η έκθεση καλύπτει όλα τα κράτη μέλη εκτός από τη Δανία, δεδομένου ότι δεν συμμετέχει στην απόφαση 2008/381/ΕΚ του Συμβουλίου για τη σύσταση του ΕΔΜ που προτάθηκε ως μέτρο σύμφωνα με το άρθρο 66 της ΣΕΚ (νυν τίτλος V του τρίτου μέρους της ΣΛΕΕ), και σύμφωνα με το πρωτόκολλο για τη θέση της Δανίας. Η αξιολόγηση καλύπτει επίσης τη Γεωργία, τη Μολδαβία και τη Νορβηγία που συμμετέχουν στο ΕΔΜ ως παρατηρητές.

Η αξιολόγηση επικεντρώνεται στη συνάφεια, την αποτελεσματικότητα, την αποδοτικότητα, τη συνοχή και την ενωσιακή προστιθέμενη αξία του ΕΔΜ. Εξετάζει επίσης αν η εντολή του ΕΔΜ είναι επικαιροποιημένη και αν ανταποκρίνεται στους στόχους για τους οποίους συστάθηκε,

¹ Απόφαση του Συμβουλίου, της 14ης Μαΐου 2008, για τη δημιουργία ευρωπαϊκού δικτύου μετανάστευσης (2008/381/ΕΚ) (ΕΕ L 131 της 21.5.2008, σ. 7).

² Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 516/2014 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 16ης Απριλίου 2014, για τη δημιουργία του Ταμείου Ασύλου, Μετανάστευσης και Ένταξης, την τροποποίηση της απόφασης 2008/381/ΕΚ του Συμβουλίου και την κατάργηση των αποφάσεων του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου αριθ. 573/2007/ΕΚ και αριθ. 575/2007/ΕΚ και της απόφασης 2007/435/ΕΚ του Συμβουλίου (ΕΕ L 150 της 20.5.2014, σ. 168).

³ Λόγω του χρονοδιαγράμματος των προγραμμάτων εργασίας του ΕΔΜ (2017-2018, 2019-2020, 2021-2022), η αξιολόγηση εξέτασε επίσης εν μέρει τα δεδομένα του προγράμματος εργασίας για την περίοδο 2021-2022, καθώς δεν ήταν δυνατή η πρόσβαση σε συγκεκριμένα δεδομένα για το 2021.

καθώς και την αποτελεσματικότητα των αλλαγών στο πεδίο των δραστηριοτήτων. Εξετάζει επίσης τις εργασιακές πρακτικές του ΕΔΜ και του παρόχου υπηρεσιών του ΕΔΜ, συμπεριλαμβανομένης της ροής πληροφοριών, και παρέχει διδάγματα και συστάσεις για την καλύτερη αντιμετώπιση των προκλήσεων που συνεπάγονται για το ΕΔΜ οι συνεχείς εξελίξεις.

Μια ανεξάρτητη μελέτη αξιολόγησης του ΕΔΜ, η οποία ολοκληρώθηκε το 2024, εκπονήθηκε από ιδιωτική κοινοπραξία εξ ονόματος της Επιτροπής με σκοπό την υποστήριξη και την τεκμηρίωση της αξιολόγησης. Συγκεντρώθηκαν στοιχεία από τις ακόλουθες πηγές:

- διαδικτυακή έρευνα στα 29 εθνικά σημεία επαφής (στο εξής: ΕΣΕ) και σε 555 μέλη των εθνικών δικτύων μετανάστευσης·
- 3 στρατηγικές συνεντεύξεις με υπηρεσίες της Επιτροπής και άλλους συμφεροντούχους σε επίπεδο ΕΕ·
- 33 στοχευμένες και 10 σύντομες συνεντεύξεις με τους διάφορους συμφεροντούχους·
- 6 περιπτωσιολογικές μελέτες, οι οποίες βασίστηκαν στην εξέταση εγγράφων και στη διενέργεια 6 ομαδικών συνεντεύξεων με ΕΣΕ και 5 ομάδων εστίασης με μέλη εθνικών δικτύων μετανάστευσης·
- πρακτικό σεμινάριο με 24 συντονιστές ΕΣΕ·
- βιβλιογραφική έρευνα.

Ο κύριος όγκος των στοιχείων αποτελούνταν από τις απαντήσεις των συμμετεχόντων στην έρευνα. Οι διαθέσιμες γραπτές πηγές παρείχαν συναφή δεδομένα και αποδεικτικά στοιχεία σχετικά με τη λειτουργία του ΕΔΜ, μεταξύ άλλων σχετικά με τη δομή, τη διακυβέρνηση, τις δραστηριότητες και τα προϊόντα του. Οι δραστηριότητες επιτόπιας έρευνας συνέβαλαν στη συγκέντρωση ποιοτικών πληροφοριών σχετικά με τον τρόπο και τους λόγους επίτευξης συγκεκριμένων αποτελεσμάτων και στον προσδιορισμό των διδαγμάτων που αντλήθηκαν. Οι ετήσιες εκθέσεις προόδου του ΕΔΜ⁴ υπήρξαν χρήσιμες, καθώς παρουσιάζουν λεπτομερή επισκόπηση των δραστηριοτήτων που έχει αναλάβει το ΕΔΜ σε δεδομένο έτος. Η αξιοπιστία και η εγκυρότητα των αποτελεσμάτων διασφαλίστηκαν με την εφαρμογή συστηματικού τριγωνισμού των δεδομένων και των πληροφοριών που συλλέχθηκαν τόσο από γραπτές πηγές όσο και από επιτόπιες πηγές.

Η παρούσα έκθεση υποβάλλεται στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών και συνοδεύεται από έγγραφο εργασίας των υπηρεσιών της Επιτροπής στο οποίο παρουσιάζονται τα αποτελέσματα της αξιολόγησης.

2. ΒΑΣΙΚΑ ΠΟΡΙΣΜΑΤΑ ΤΗΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ

Όσον αφορά την **αποτελεσματικότητα**, από την αξιολόγηση διαπιστώθηκε ότι τα βασικά έγγραφα προγραμματισμού του ΕΔΜ τηρούν και αντικατοπτρίζουν τους στόχους της νομικής του βάσης. Αυτό επιβεβαιώνεται από τους συμφεροντούχους, οι οποίοι θεωρούν, στη συντριπτική τους πλειονότητα, ότι οι δράσεις και οι δραστηριότητες του ΕΔΜ από το 2018 έως το 2021 αντανάκλυσαν δεόντως τους στόχους που καθορίζονται στην εντολή του.

⁴ https://home-affairs.ec.europa.eu/networks/european-migration-network-emn/emn-publications/emn-status-reports_el.

Το ΕΔΜ παρείχε στους υπεύθυνους χάραξης πολιτικής της ΕΕ στήριξη στον τομέα της μετανάστευσης και του ασύλου, την οποία αξιοποίησαν για να διαμορφώσουν απαντήσεις στις προτεραιότητες πολιτικής της ΕΕ και για να σχεδιάσουν και να υλοποιήσουν νέες πολιτικές πρωτοβουλίες. Σε εθνικό επίπεδο, συνέβαλε στην αύξηση των γνώσεων και στη βελτίωση της χάραξης πολιτικής στο επίπεδο των κρατών μελών όσον αφορά τη μετανάστευση και το άσυλο. Οι πληροφορίες που παράγονται από το ΕΔΜ θεωρήθηκαν ευρέως προσβάσιμες, συγκρίσιμες, ευανάγνωστες, αντικειμενικές, αξιόπιστες και τακτικά επικαιροποιούμενες. Εκτός από την υψηλή ποιότητά τους, οι πληροφορίες που παράγονται από το ΕΔΜ θεωρήθηκαν από τους συμφεροντούχους σημαντικές για τη χάραξη πολιτικής και για την κάλυψη των αναγκών τους τόσο σε επίπεδο ΕΕ όσο και σε επίπεδο κρατών μελών.

Σημαντική βελτίωση της πρόσβασης στις πληροφορίες που παράγονται από το ΕΔΜ σημειώθηκε με τη μεταφορά του συστήματος ανταλλαγής πληροφοριών του ΕΔΜ (IES) σε νέα πλατφόρμα η οποία συνέβαλε στη βελτίωση των επιδόσεών του⁵.

Το ΕΔΜ συνεργάστηκε με διεθνείς οργανισμούς για την προετοιμασία προϊόντων και εκδηλώσεων: το 2020 εκπονήθηκαν τέσσερα ενημερωτικά δελτία⁶ σχετικά με τον αντίκτυπο της νόσου COVID-19 σε συνεργασία με τον ΟΟΣΑ, και ένα το 2021, σε συνεργασία με τον Ευρωπαϊκό Οργανισμό για το Άσυλο (EUAA) και τον Frontex⁷. Επιπλέον, το 2021 διοργανώθηκε συνδιάσκεψη του ΕΔΜ από το ΕΣΕ της Φινλανδίας σε συνεργασία με τον ΟΟΣΑ και το Συμβούλιο της Ευρώπης.

Το ΕΔΜ συνέβαλε στην προώθηση της ανταλλαγής ορθών πρακτικών συνεχίζοντας τον διαμεσολαβητικό του ρόλο για τη διευκόλυνση της πρόσβασης στις ορθές πρακτικές που εντοπίζονται σε εθνικό επίπεδο και την ανταλλαγή πληροφοριών σχετικά με τις μεταναστευτικές πρακτικές των κρατών μελών.

Μια σημαντική εξέλιξη στον τομέα των εξωτερικών σχέσεων ήταν η συνεργασία του ΕΔΜ με τρίτες χώρες κατά τη διάρκεια της περιόδου αξιολόγησης. Το 2021 η Γεωργία και η Μολδαβία προσχώρησαν στο ΕΔΜ με καθεστώς παρατηρητή⁸, ενώ η Αρμενία, το Μαυροβούνιο, η Σερβία και η Ουκρανία εξέφρασαν το ενδιαφέρον τους να προσχωρήσουν στο ΕΔΜ⁹. Η Επιτροπή, επικουρούμενη από την ομάδα εργασίας για τη συνεργασία με τρίτες χώρες (CTC WG), ξεκίνησε προκαταρκτικές επαφές με τις εν λόγω χώρες¹⁰.

⁵ Το 2024 έλαβε χώρα σημαντική αναμόρφωση του IES, εκτός του χρονικού πλαισίου της παρούσας αξιολόγησης.

⁶ Τα ενημερωτικά δελτία του ΕΔΜ παρέχουν στους υπεύθυνους χάραξης πολιτικής βασικά πορίσματα και μηνύματα για ένα συγκεκριμένο θέμα. Οι σχετικές πληροφορίες βασίζονται σε αποτελέσματα στοιχείων που συλλέγονται και αναλύονται από το ΕΔΜ, για παράδειγμα από εκθέσεις και μελέτες, ή από ad hoc ερωτήματα.

⁷ Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2020), Έκθεση προόδου του ΕΔΜ για το 2020. Διατίθεται στη διεύθυνση: https://home-affairs.ec.europa.eu/system/files/2021-11/00_eu_emn_status_report_2020_en.pdf.

⁸ Έκθεση προόδου 2021. Διατίθεται στη διεύθυνση: <https://home-affairs.ec.europa.eu/system/files/2023-01/EMN%20status%20report%202021%20final.pdf>.

⁹ Έκθεση προόδου 2021. Διατίθεται στη διεύθυνση: <https://home-affairs.ec.europa.eu/system/files/2023-01/EMN%20status%20report%202021%20final.pdf>.

¹⁰ 27η συνεδρίαση της διοικούσας επιτροπής.

Κατά την αξιολόγηση της ενημέρωσης που παρέχεται στο ευρύ κοινό, εντοπίστηκε η ανάγκη να ενισχυθεί περαιτέρω ο ρόλος που διαδραματίζουν τα ΕΣΕ στην κινητοποίηση των εθνικών εταίρων για την προώθηση των δραστηριοτήτων του ΕΔΜ, και συγκεκριμένα του καλύτερου συντονισμού με τους υπεύθυνους χάραξης πολιτικής. Η αξιολόγηση επιβεβαίωσε ότι οι αυξανόμενες προσπάθειες για την ενίσχυση της παροχής πληροφοριών στο ευρύ κοινό, συμπεριλαμβανομένης της παραγωγής υλικού που θα μπορούσε να προσαρμοστεί στις ειδικές εθνικές ανάγκες, είχαν αντίκτυπο από το 2021¹¹.

Όσον αφορά την **αποδοτικότητα**, το ΕΔΜ θεωρήθηκε οικονομικά βιώσιμο και οικονομικά αποδοτικό και η χρηματοδότηση από το Ταμείο Ασύλου, Μετανάστευσης και Ένταξης (TAME) θεωρήθηκε επαρκής, ενώ το κόστος υλοποίησης του ΕΔΜ ήταν ανάλογο προς τα οφέλη. Τα ΕΣΕ ανέφεραν ότι τους περισσότερους πόρους έτειναν να απορροφούν η διοργάνωση εθνικών εκδηλώσεων, η συμμετοχή σε συνεδριάσεις του ΕΔΜ και η συμβολή στην εκπόνηση προϊόντων του ΕΔΜ, όπως οι ετήσιες εκθέσεις για τη μετανάστευση και το άσυλο, καθώς και οι μελέτες. Οι συμφεροντούχοι επισήμαναν ότι, παρότι ο ετήσιος κύκλος επιδοτήσεων περιλάμβανε διαδοχικά διοικητικά στάδια και η κατανομή του προϋπολογισμού μπορεί στην πράξη να γινόταν μετά την έναρξη της υλοποίησης, τα ΕΣΕ ήταν γενικά σε θέση να εφαρμόσουν τις προγραμματισμένες δραστηριότητες και να επιτύχουν τα προβλεπόμενα αποτελέσματα. Επιπλέον, τα μέτρα εξορθολογισμού που λήφθηκαν το 2018 με σκοπό να δοθεί στα εθνικά σημεία επαφής μεγαλύτερη αυτονομία για μικρές προσαρμογές στον προϋπολογισμό χωρίς προηγούμενη έγκριση διευκόλυναν την υλοποίηση και συνέβαλαν στη γενικότερη αποδοτικότητα. Η χρηματοδότηση του ΕΔΜ αποδείχθηκε καίριας σημασίας για να διασφαλιστεί ότι τα αποτελέσματα και τα οφέλη που επιτεύχθηκαν από το δίκτυο ήταν εφικτά και βιώσιμα.

Όσον αφορά τη διακυβέρνηση, η αξιολόγηση επιβεβαίωσε ότι οι διάφορες συνιστώσες του ΕΔΜ λειτούργησαν σύμφωνα με τη νομική βάση του ΕΔΜ καθ' όλη τη διάρκεια της υπό ανάλυση περιόδου, μεταξύ άλλων της συμμετοχής στις συνεδριάσεις της διοικούσας επιτροπής και της εκτέλεσης του ρόλου τους σύμφωνα με την απόφαση 2008/381/EK του Συμβουλίου. Δεδομένου του μεγάλου αριθμού θεμάτων που προέκυψαν λόγω της νόσου COVID-19, η οποία υπήρξε μείζων παράγοντας επίδρασης στο σύστημα μετανάστευσης και ασύλου της ΕΕ, το 2021 διοργανώθηκαν δύο πρόσθετες συνεδριάσεις της διοικούσας επιτροπής. Η διακυβέρνηση του ΕΔΜ παρείχε ουσιαστική στρατηγική και πολιτική καθοδήγηση στο δίκτυο, η οποία αξιολογήθηκε ως σημαντική βελτίωση της κατάστασης σε σχέση με την προηγούμενη αξιολόγηση το 2015. Ωστόσο, η διοικούσα επιτροπή δεν επικουρείται ακόμη από επιστημονικούς εμπειρογνώμονες, όπως απαιτείται από το άρθρο 4 της απόφασης 2008/381/EK του Συμβουλίου, και μετά την αξιολόγηση του 2015 δεν έχει σημειωθεί καμία πρόοδος ως προς το θέμα αυτό.

Η σύνθεση των ΕΣΕ ήταν σύμφωνη με την απόφαση 2008/381/EK του Συμβουλίου, η δε αξιολόγηση επιβεβαίωσε ότι ασκούσαν τα καθήκοντά τους σύμφωνα με τις διατάξεις της παρούσας απόφασης.

¹¹ Η επικοινωνιακή στρατηγική του ΕΔΜ για την περίοδο 2021-2025 και ο αντίκτυπός της δεν εμπίπτουν στο χρονοδιάγραμμα της παρούσας αξιολόγησης.

Η συμβολή του παρόχου υπηρεσιών του ΕΔΜ στη λειτουργία του ΕΔΜ κρίθηκε αποτελεσματική και υποστηρικτική, παρότι διαπιστώθηκε η ανάγκη για περαιτέρω βελτίωση της έγκαιρης υποβολής των εγγράφων, συμπεριλαμβανομένων των πρακτικών των συνεδριάσεων.

Συνολικά, η αξιολόγηση επιβεβαίωσε την καταλληλότητα της εσωτερικής δομής του ΕΔΜ, χάρη στην οποία ήταν σε θέση να διαχειρίζεται αποτελεσματικά τις δραστηριότητές του, ενώ παρατηρήθηκε και ικανοποιητικό επίπεδο ενημέρωσης σχετικά με την εσωτερική κατανομή ρόλων και αρμοδιοτήτων.

Από την αξιολόγηση διαπιστώθηκε ότι η δραστηριότητα του ΕΔΜ **συνάδει** με την ευρωπαϊκή πολιτική για τη μετανάστευση και το άσυλο και συγκεκριμένα το σύμφωνο για τη μετανάστευση και το άσυλο και με άλλες επιλεγμένες βασικές πρωτοβουλίες της μεταναστευτικής πολιτικής. Τα προσδοκώμενα αποτελέσματα του ΕΔΜ όσον αφορά τη στήριξη της χάραξης πολιτικής και την ενημέρωση του ευρέος κοινού ήταν συνεπή με τον στόχο της Επιτροπής για τη διασφάλιση δίκαιων και αποτελεσματικών πολιτικών ασύλου, επιστροφής και ένταξης, καθώς και για την καλύτερη διαχείριση των εξωτερικών συνόρων της ΕΕ. Η συμβολή του ΕΔΜ στη διευκόλυνση της πρακτικής συνεργασίας και της ανταλλαγής ορθών πρακτικών αποτέλεσε σημαντικό εργαλείο για την πιο συντονισμένη εφαρμογή του υφιστάμενου κεκτημένου της ΕΕ. Ήταν χρήσιμη για την προώθηση των προσπαθειών εναρμόνισης της εφαρμογής των κοινών προτύπων που διέπουν τις διαδικασίες ασύλου, τις συνθήκες υποδοχής και την αναγνώριση των υπηκόων τρίτων χωρών που υποβάλλουν αίτηση διεθνούς προστασίας. Η κοινή αντίληψη ζητημάτων που σχετίζονται με τη μετανάστευση, όπως προωθείται από το ΕΔΜ, υποστήριξε τη θέσπιση ενός νέου μηχανισμού αλληλεγγύης για την αντιμετώπιση μιας κατάστασης μεταναστευτικής πίεσης. Η συλλογή και ανταλλαγή αξιόπιστων και επικαιροποιημένων πληροφοριών συνέβαλε στη διαμόρφωση καλύτερης ετοιμότητας και αντιμετώπισης κρίσεων, καθώς και στην ανάπτυξη νέων νόμιμων οδών στον τομέα της μετανάστευσης και του ασύλου.

Το ΕΔΜ συνέλεξε και παρείχε πληροφορίες σχετικά με την οδηγία της ΕΕ για την μπλε κάρτα¹². Ετήσιες εκθέσεις για τη μετανάστευση και το άσυλο και ενημερωτικά δελτία ανά χώρα ανέφεραν σε ετήσια βάση —και δελτία ανά τρίμηνο— τα εθνικά μέτρα που εφαρμόζουν τα κράτη μέλη για τη ρύθμιση της εισόδου και της διαμονής υπηκόων τρίτων χωρών. Αυτό συνάδει πλήρως με την οδηγία, η οποία καθορίζει τις προϋποθέσεις εισόδου και διαμονής υπηκόων τρίτων χωρών με σκοπό την απασχόληση υψηλής ειδίκευσης στα κράτη μέλη. Επιπλέον, η στήριξη του ΕΔΜ για τη διαμόρφωση βελτιωμένων δεικτών μετανάστευσης, σε συνεργασία και με τα αρμόδια όργανα της ΕΕ, αποδείχθηκε συνεπής με την εν λόγω οδηγία.

Διαπιστώθηκε επίσης ότι οι στόχοι και οι δραστηριότητες του ΕΔΜ συνάδουν με τους στόχους και τις δραστηριότητες του σχεδίου δράσης της ΕΕ κατά της λαθραίας διακίνησης

¹² Οδηγία (ΕΕ) 2021/1883 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 20ής Οκτωβρίου 2021, σχετικά με τις προϋποθέσεις εισόδου και διαμονής υπηκόων τρίτων χωρών με σκοπό την απασχόληση υψηλής ειδίκευσης, και την κατάργηση της οδηγίας 2009/50/ΕΚ του Συμβουλίου (ΕΕ L 382 της 28.10.2021, σ. 1).

μεταναστών¹³. Και οι δύο πρωτοβουλίες προέβλεπαν τη συλλογή πληροφοριών σχετικά με τη λαθραία διακίνηση μεταναστών, την παροχή βοήθειας σε ευάλωτους μετανάστες, καθώς και την ενίσχυση της συνεργασίας με τρίτες χώρες για την αντιμετώπιση της αντικανονικής μετανάστευσης. Στο πλαίσιο αυτό, από το 2018 έως το 2021 οι ετήσιες εκθέσεις του ΕΔΜ και τα ενημερωτικά δελτία ανά χώρα περιλάμβαναν επισκόπηση των τελευταίων εξελίξεων στις εθνικές πολιτικές σχετικά με την καταπολέμηση της λαθραίας διακίνησης μεταναστών. Το ΕΔΜ και το σχέδιο δράσης της ΕΕ στήριζαν τη συνεργασία με τρίτες χώρες και σχετικούς οργανισμούς της ΕΕ και την παραγωγή αντικειμενικών, επικαιροποιημένων, αξιόπιστων, συναφών και συγκρίσιμων πληροφοριών.

Σε εθνικό επίπεδο, τα κράτη μέλη προέβησαν σε αλλαγές των πολιτικών τους σε όλους τους τομείς πολιτικής που καλύπτονται από το ΕΔΜ μεταξύ 2018 και 2021¹⁴.

Η ανάλυση της συνεργασίας μεταξύ του ΕΔΜ και των αρμόδιων οργανισμών (EUAA, FRA και Frontex) κατέδειξε ότι υπάρχει υψηλός βαθμός συνοχής και συνέπειας στους στόχους και στις δραστηριότητές τους. Οι νομικές βάσεις τόσο του ΕΔΜ όσο και των οργανισμών περιλαμβάνουν ειδικές διατάξεις που αποσκοπούν στην αποφυγή επικαλύψεων, ενώ παράλληλα βελτιώνουν τις αμοιβαίες συνέργειες. Επιπλέον, εκπρόσωποι των οργανισμών προσκαλούνταν τακτικά στις συνεδριάσεις του ΕΔΜ με σκοπό την προώθηση της συνεργασίας και την αποφυγή της αλληλεπικάλυψης των εργασιών.

Η ενωσιακή προστιθέμενη αξία του ΕΔΜ επιβεβαιώθηκε εκ νέου κατά τη διάρκεια της αξιολόγησης, η οποία απέδειξε ότι πολλά από τα επιτεύγματα του ΕΔΜ δεν θα μπορούσαν να έχουν υλοποιηθεί χωρίς το έργο και την υποστήριξή του, ιδίως όσον αφορά την ανταλλαγή ορθών πρακτικών και την ενίσχυση της σταθερής, πρακτικής συνεργασίας μεταξύ των κρατών μελών, καθώς και την αντιμετώπιση των αναγκών πληροφόρησης των εθνικών φορέων χάραξης πολιτικής.

Οι συμφεροντούχοι επιβεβαίωσαν ότι το ΕΔΜ είχε αποφέρει αξιοσημείωτη προστιθέμενη αξία, συμπεριλαμβανομένης της άμεσης στήριξης για ενισχυμένη συνεργασία τόσο εντός όσο και εκτός της Ένωσης. Ο σταθερός χαρακτήρας του ΕΔΜ και οι εκτενείς επαφές του με ένα ευρύ φάσμα συμφεροντούχων τόσο σε κυβερνητικό όσο και σε μη κυβερνητικό επίπεδο ανέπτυξαν ένα περιβάλλον στο οποίο οικοδομήθηκαν σχέσεις και στο οποίο μπόρεσε να καλλιεργηθεί αμοιβαία εμπιστοσύνη μεταξύ των φορέων στον τομέα της μετανάστευσης και του ασύλου, τόσο μεταξύ των κρατών μελών όσο και στο εσωτερικό τους. Η καλλιέργεια σταθερών σχέσεων με τους εθνικούς φορείς ήταν καίριας σημασίας για την απόκτηση πρόσβασης σε εξακριβωμένα στοιχεία και τη διασφάλιση της παραγωγής επικαιροποιημένων και ολοκληρωμένων πληροφοριών.

Η αξιολόγηση επιβεβαίωσε επίσης ότι οι πληροφορίες που παράγονται από το ΕΔΜ ήταν πολύ καλές όσον αφορά την ποιότητα, την πληρότητα και τη συνάφεια σε σύγκριση με άλλες πηγές

¹³ Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών, Σχέδιο δράσης της ΕΕ κατά της λαθραίας διακίνησης μεταναστών (2015-2020) [COM(2015) 285 final].

¹⁴ Νόμιμη μετανάστευση, διεθνής προστασία, ασυνόδετοι ανήλικοι και άλλες ευάλωτες ομάδες, ενσωμάτωση και ένταξη, ιθαγένεια και ανιθαγένεια, σύνορα, θεωρήσεις και Σένγκεν, αντικανονική μετανάστευση, συμπεριλαμβανομένης της λαθραίας διακίνησης μεταναστών, εμπορία ενήλικων ανθρώπων, επιστροφή και επανεισοδοχή, και μετανάστευση και αναπτυξιακή συνεργασία.

που ήταν διαθέσιμες σε εθνικό επίπεδο. Κανένα άλλο δίκτυο ούτε οργανισμός σε επίπεδο ΕΕ δεν ήταν σε θέση να προσφέρει τις ίδιες δομημένες διαδικασίες και τα ίδια πρότυπα ποιότητας για τη συλλογή και την ανταλλαγή πληροφοριών, ούτε και να διασφαλίσει την επικοινωνία και την ανταλλαγή δεδομένων μεταξύ όλων των μελών του ΕΔΜ. Οι περισσότεροι συμφεροντούχοι αντιλαμβάνονταν το ΕΔΜ ως «υπηρεσία μίας στάσης» για πληροφορίες σχετικά με τη μετανάστευση που δεν ήταν διαθέσιμες αλλού. Από την αξιολόγηση προέκυψε επίσης ότι, σε περίπτωση διακοπής της λειτουργίας του ΕΔΜ, θα ήταν δύσκολο να διασφαλιστεί η σταθερή παροχή των δραστηριοτήτων και των παραδοτέων του σε συγκρίσιμο επίπεδο.

Η **συνάφεια** του ΕΔΜ επιβεβαιώθηκε από το υψηλό επίπεδο ευθυγράμμισης μεταξύ του πεδίου εφαρμογής των παραδοτέων, διασκέψεων και εκδηλώσεων του ΕΔΜ, αφενός, και των προκλήσεων και προτεραιοτήτων στον τομέα της μετανάστευσης και του ασύλου στην ΕΕ, αφετέρου. Ενώ οι κύριοι στόχοι του ΕΔΜ παρέμειναν αμετάβλητοι κατά τη διάρκεια της περιόδου αξιολόγησης, οι ειδικοί στόχοι που απαριθμούνται στα προγράμματα εργασίας του εξελίχθηκαν, με αυξανόμενη έμφαση στις νέες τεχνολογίες και στην ενισχυμένη συνεργασία με τρίτες χώρες. Αυτή η εξελισσόμενη έμφαση αντικατοπτρίζει τις αναδυόμενες προκλήσεις και τις εξελίξεις πολιτικής που έχουν διαμορφώσει το τοπίο της μετανάστευσης και του ασύλου στην ΕΕ σε βάθος χρόνου.

Η ευθυγράμμιση μεταξύ της έμφασης των προϊόντων του ΕΔΜ και των θεμάτων προτεραιότητας που προτείνονται από τα κράτη μέλη (ΕΣΕ) επιβεβαιώθηκε στην αξιολόγηση. Μολονότι το ΕΔΜ κρίθηκε κατάλληλο για τον επιδιωκόμενο σκοπό όσον αφορά τις ανάγκες των εθνικών φορέων χάραξης πολιτικής, επιβεβαιώθηκε μόνο μερική ευθυγράμμιση με τις ανάγκες του ευρέος κοινού¹⁵.

3. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΚΑΙ ΔΙΔΑΓΜΑΤΑ

Η αξιολόγηση επιβεβαίωσε ότι, μεταξύ 2018 και 2021, οι επιδόσεις του ΕΔΜ ήταν σύμφωνες με την εντολή του και συνέβαλαν στην επίτευξη των στόχων του. Η υλοποίηση των δραστηριοτήτων του ΕΔΜ αποδείχθηκε οικονομικά αποδοτική, μεταξύ άλλων για δραστηριότητες υψηλής αξίας (εθνικές εκδηλώσεις και συμμετοχή σε συνεδριάσεις του ΕΔΜ).

Επιβεβαιώθηκε επίσης η αυξανόμενη **αποτελεσματικότητα** του ΕΔΜ όσον αφορά την εστίαση σε δραστηριότητες που ενισχύουν την προβολή του (μέσω της διαδικτυακής παρουσίας, των δημοσιεύσεων και των εκδηλώσεών του). Κρίθηκε αναγκαία η περαιτέρω ενίσχυση του ρόλου αυτού, προκειμένου να κινητοποιηθούν καλύτερα οι εθνικοί εταίροι για την προώθηση των δραστηριοτήτων του ΕΔΜ.

Η ανάλυση της **αποδοτικότητας** του ΕΔΜ κατά την αξιολόγηση αποτέλεσε πρόκληση λόγω μεθοδολογικών περιορισμών όσον αφορά τη διαθεσιμότητα των χρηματοοικονομικών στοιχείων, δεδομένης της χρονικής διαφοράς μεταξύ των ετών που αξιολογήθηκαν και της περιόδου συλλογής στοιχείων, καθώς και της έλλειψης στοιχείων για τη συγκεκριμένη περίοδο 2018-2021, δεδομένης της μη ευθυγράμμισης της περιόδου αξιολόγησης με τα προγράμματα

¹⁵ Για την αντιμετώπιση αυτής της ανεπάρκειας, το σχέδιο επικοινωνίας του ΕΔΜ για την περίοδο 2021-2025 προέβλεπε μια σειρά από βελτιώσεις.

εργασίας του ΕΔΜ. Η κατάσταση αυτή αντιμετωπίστηκε με την εκπόνηση της ανάλυσης βάσει των κατανομών του προϋπολογισμού, καθώς και με την αξιοποίηση διαθέσιμων οικονομικών στοιχείων από τα παρακείμενα έτη 2017 και 2022. Παρά τους περιορισμούς, η αξιολόγηση επιβεβαίωσε ότι η χρηματοδότηση από το ΤΑΜΕ ήταν σε μεγάλο βαθμό επαρκής για την κάλυψη της λειτουργίας του ΕΔΜ και ανάλογη των διαφόρων δραστηριοτήτων που διεξάγονται από το ΕΔΜ. Διαπιστώθηκε επίσης ότι η αρχιτεκτονική της διακυβέρνησης του ΕΔΜ ήταν επαρκής για την υλοποίηση των διαφόρων δραστηριοτήτων σύμφωνα με τα προγράμματα εργασίας κατά την υπό αξιολόγηση περίοδο. Επίσης, ο πάροχος υπηρεσιών του ΕΔΜ διαδραμάτισε σημαντικό ρόλο στη διασφάλιση της ομαλής λειτουργίας του δικτύου.

Σε επίπεδο ΕΕ, στην αξιολόγηση επιβεβαιώθηκε υψηλό επίπεδο **συνοχής** μεταξύ των δραστηριοτήτων του ΕΔΜ και των βασικών προτεραιοτήτων της ΕΕ στον τομέα της μετανάστευσης και του ασύλου. Διαπιστώθηκε ότι οι στόχοι του ΕΔΜ ευθυγραμμίζονται με τις επιλεγμένες σχετικές πρωτοβουλίες που αναλήφθηκαν στην ΕΕ κατά τη διάρκεια της περιόδου αξιολόγησης, και συγκεκριμένα με το σύμφωνο για τη μετανάστευση και το άσυλο, την αναθεωρημένη οδηγία της ΕΕ για την μπλε κάρτα και το σχέδιο δράσης της ΕΕ κατά της λαθραίας διακίνησης μεταναστών. Οι πρωτοβουλίες αυτές επισημάνθηκαν λόγω της άμεσης συνάφειάς τους με τις δραστηριότητες ανάλυσης και ανταλλαγής πληροφοριών του ΕΔΜ. Τα διεθνή πλαίσια που αξιολογήθηκαν περιορίστηκαν από την εντολή του ΕΔΜ, όσον αφορά τις δραστηριότητες που σχετίζονται με τη μετανάστευση εντός των κρατών μελών της ΕΕ και των χωρών με καθεστώς παρατηρητή στο ΕΔΜ. Διαπιστώθηκε επίσης ότι η συνολική προσέγγιση του ΕΔΜ όσον αφορά τη μετανάστευση συνάδει με το ειδικό πεδίο δράσης καθεμιάς από αυτές τις πρωτοβουλίες. Η μοναδικότητα των προϊόντων του ΕΔΜ έγκειται στο ευρύ φάσμα θεμάτων που καλύπτονται από τα παραδοτέα του, καθώς και στην ικανότητα συλλογής δεδομένων και πληροφοριών απευθείας από τα κράτη μέλη, κάτι που μεταφράζεται σε μεγαλύτερη αξιοπιστία και συγκρισιμότητα. Τέλος, η ενισχυμένη συνεργασία μεταξύ του ΕΔΜ και των εκπροσώπων σε επίπεδο ΕΕ συνέβαλε στο να διασφαλιστεί ότι οι κοινοί σκοποί δεν θα προκαλέσουν αλληλεπικάλυψη των προσπαθειών.

Σε εθνικό επίπεδο, διαπιστώθηκε επίσης υψηλό επίπεδο συνοχής μεταξύ των θεμάτων που καλύπτονται από τα αποτελέσματα του ΕΔΜ και των εξελίξεων πολιτικής στα κράτη μέλη μεταξύ 2018 και 2021. Αυτό ήταν κυρίως αποτέλεσμα της διαδικασίας διαβούλευσης για την επιλογή των θεμάτων στα οποία έπρεπε να δοθεί προτεραιότητα μεταξύ των προϊόντων του ΕΔΜ, για την οποία χρειάστηκαν αρκετοί γύροι διαβουλεύσεων μεταξύ της Επιτροπής και των κρατών μελών, τόσο στο πλαίσιο της διοικούσας επιτροπής όσο και στο πλαίσιο των ΕΣΕ, κάτι που συνέβαλε στην κάλυψη των αναγκών των διαφόρων συμφεροντούχων σε εθνικό επίπεδο. Η διαδικασία διαβούλευσης, ένα ιδιαίτερο χαρακτηριστικό του ΕΔΜ, είχε τις αδυναμίες της λόγω των χρονοβόρων επαναλαμβανόμενων διαβουλεύσεων. Ωστόσο, διαπιστώθηκε ότι το αντιληπτό κόστος των γύρων διαβουλεύσεων αντισταθμίστηκε από τα οφέλη της διαδικασίας και τη συναίνεση που επιτεύχθηκε.

Από την αξιολόγηση διαπιστώθηκε επίσης ότι η ανταπόκριση του ΕΔΜ στις ανάγκες του ευρέος κοινού εξακολουθεί να αποτελεί τομέα που χρήζει περαιτέρω βελτίωσης. Οι πληροφορίες που παράγονται από το ΕΔΜ ήταν ενίοτε τεχνικής φύσης, και, ως εκ τούτου, δεν ήταν επαρκώς προσαρμοσμένες στις ανάγκες του ευρέος κοινού. Εντοπίστηκε επίσης

περιθώριο βελτίωσης για τον τρόπο κοινοποίησης των αποτελεσμάτων του ΕΔΜ. Παρά την επίτευξη αυξημένης προβολής για το ΕΔΜ σε επίπεδο ΕΕ, οι δραστηριότητες ανταλλαγής πληροφοριών σε εθνικό επίπεδο, συμπεριλαμβανομένης της επικοινωνίας με τα μέσα ενημέρωσης, αποδείχθηκαν σχετικά περιορισμένες τόσο ποσοτικά όσο και σε επίπεδο απήχησης, ενώ οι δραστηριότητες επικοινωνίας του ΕΔΜ παρέμειναν κυρίως περιορισμένες στον κύκλο των φορέων χάραξης πολιτικής. Προκειμένου το ΕΔΜ να αντιμετωπίσει αυτό το ζήτημα, το 2021 προέβη σε σειρά ενεργειών με στόχο να βελτιώσει την προβολή και τη δημοσίευση των δραστηριοτήτων και των αποτελεσμάτων του στο ευρύτερο κοινό. Τα αποτελέσματα αυτών των προσπαθειών θα αναλυθούν κατά τη διάρκεια της επόμενης αξιολόγησης του ΕΔΜ.

Η αξιολόγηση επιβεβαίωσε ότι το ΕΔΜ απέφερε σημαντική **προστιθέμενη αξία για την ΕΕ**. Η προώθηση της ανταλλαγής και της παροχής συγκρίσιμων πληροφοριών υψηλής ποιότητας και ορθών πρακτικών στον τομέα της μετανάστευσης και του ασύλου, καθώς και η ενίσχυση της πρακτικής συνεργασίας μεταξύ των κρατών μελών, της ΕΕ και των διεθνών οργανισμών, δεν θα μπορούσε να επιτευχθεί σε συγκρίσιμο επίπεδο χωρίς τις δραστηριότητες του δικτύου. Επιπλέον, τα προϊόντα του ΕΔΜ συνέβαλαν στην κοινή κατανόηση των βασικών χαρακτηριστικών που σχετίζονται με τη μετανάστευση μεταξύ των φορέων χάραξης πολιτικής στα κράτη μέλη της ΕΕ.

Εάν η λειτουργία του ΕΔΜ είχε διακοπεί, θα ήταν δύσκολο να διασφαλιστεί η συνέχιση των δραστηριοτήτων του, ιδίως η ύπαρξη εθνικών δικτύων μετανάστευσης, η ανταλλαγή πληροφοριών με τρίτες χώρες και η εκπόνηση εθνικών εκθέσεων για τη μετανάστευση και το άσυλο σε όλα τα κράτη μέλη. Στο πλαίσιο αυτό, η νομική βάση του ΕΔΜ κρίθηκε επαρκής, καθώς παρείχε επαρκή εντολή, η οποία συνοδευόταν από ανάλογους πόρους, για την επίτευξη των στόχων του ΕΔΜ.

Η αξιολόγηση εντόπισε πέντε τομείς στους οποίους θα πρέπει να δοθεί περαιτέρω έμφαση στο μέλλον προκειμένου να ενισχυθεί η λειτουργία του ΕΔΜ τόσο σε επίπεδο ΕΕ όσο και σε εθνικό επίπεδο. **Τα πέντε διδάγματα που αντλήθηκαν** είναι τα εξής:

- διατήρηση πλήρους συνοχής μεταξύ των εξελισσόμενων προτεραιοτήτων πολιτικής της ΕΕ και των δραστηριοτήτων του ΕΔΜ όπως καθορίζονται στα προγράμματα εργασίας·
- διασφάλιση της τακτικής συμμετοχής του Κοινού Κέντρου Ερευνών (JRC) στις συνεδριάσεις του διοικητικού συμβουλίου και των ΕΣΕ·
- διασφάλιση ότι στις ετήσιες εκθέσεις και στις μελέτες του ΕΔΜ περιλαμβάνεται ενότητα σχετικά με τις εθνικές ορθές πρακτικές·
- κατάρτιση κατευθυντήριων γραμμών σχετικά με την εκπόνηση εθνικών στατιστικών για τη μετανάστευση σε συνεργασία με την Eurostat·
- χάραξη στρατηγικής για τον τρόπο σύστασης και διαχείρισης των Εθνικών Δικτύων Μετανάστευσης.

Συνολικά, η αξιολόγηση αναγνώρισε τη **θετική συμβολή** του Ευρωπαϊκού Δικτύου Μετανάστευσης στις ανάγκες πολιτικής και στους στόχους της μεταναστευτικής πολιτικής της ΕΕ. Και στα πέντε κριτήρια που αξιολογήθηκαν, διαπιστώθηκε συστηματικά ότι το ΕΔΜ

παρουσιάζει καλές επιδόσεις, είναι αποτελεσματικό στην εκτέλεση σχετικών δραστηριοτήτων, παρέχει σταθερή προστιθέμενη αξία για την ΕΕ, αξιοποιεί ορθά και αποδοτικά τους διαθέσιμους πόρους, καθώς και με συνεκτικό τρόπο εντός του πλαισίου λειτουργίας του. Η αξιολόγηση δεν πρότεινε τροποποιήσεις για την αναθεώρηση της απόφασης 2008/381/ΕΚ του Συμβουλίου.